

Волкова Н. І.
канд. екон. наук, доцент
ДонНУ імені Василя Стуса

Шпунярьська Т. І.
магістрант
ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»
ДонНУ імені Василя Стуса

АНАЛІЗ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЮ БАНКІВ УКРАЇНИ

Вступ. Основу системи ринкових відносин становить банківський сектор, який забезпечує стабільність економіки країни, здійснюючи перерозподіл фінансових ресурсів між такими учасниками ринку як держава, суб'єкти господарювання, а також фізичні особи.

Високий рівень ліквідності та капіталізації дають можливість банкам збільшувати кредитування, що допомагає підтримувати сталий розвиток та здійснювати відновлення економіки.

Рушійною силою в успішній роботі будь-якого банку є його кредитна діяльність. Кредитна діяльність – це сукупність дій, спрямованих на формування необхідних обсягів кредитних ресурсів через залучення коштів юридичних і фізичних осіб та розміщення цих ресурсів на кредитному ринку з дотриманням загальноприйнятих принципів та наявних правових норм [1]. Ключовим показником, який характеризує ефективне управління кредитною діяльністю банку, є розмір кредитного портфелю.

Метою роботи є дослідження стану банківського кредитного портфелю в Україні.

Основна частина. На ринку банківських послуг за останні шість років відбулося скорочення кількості банківських установ на 18 %, що пов'язано зі втраченою можливістю виконувати свої зобов'язання перед клієнтами, а також деякі банки не дотримувалися вимог фінансового моніторингу (рис. 1). Зменшилася кількість українських банків, а банки з іноземним капіталом (в тому числі з повним іноземним капіталом) тримаються відносно стабільно, але також мають тенденцію до скорочення, але більш повільними темпами.

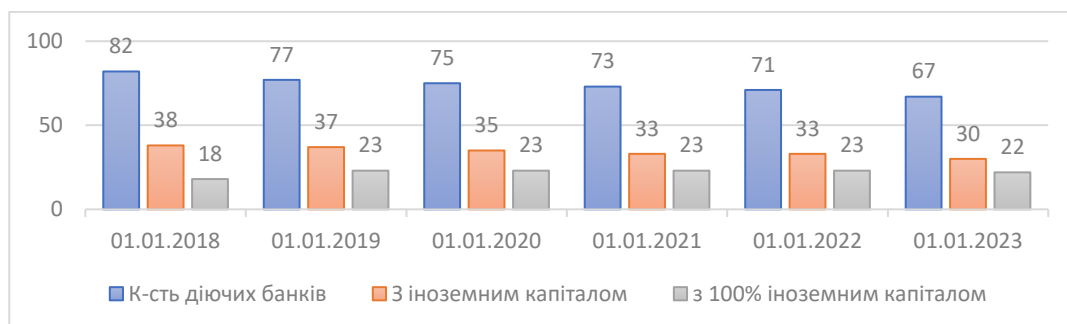

Рисунок 1 – Кількість діючих банків України, од.

Джерело: складено автором на основі [2]

Обсяги кредитного портфелю банків, як можна побачити з рис. 2, мають нестабільну тенденцію, але на 01.01.2023, порівняно з 01.01.2018, відбулося його збільшення на 3,7 %, але порівняно з минулим роком – скорочення на 1,4 %. Частка непрацюючих кредитів мала позитивну динаміку до зменшення, і протягом 2018–2022 рр. зменшилася на 25 %, але станом на 01.01.2023 вона збільшилася на 8 %, порівняно з попереднім роком, що могло бути пов’язане з нестабільною економікою України через збройну агресію – велика кількість позичальників була не в змозі сплачувати регулярні платежі або виставлені відсотки за користування кредитними коштами. В розрізі групи банків найбільшу частку кредитного портфелю мають банки з державною часткою – 55 %, тоді як банки з іноземним капіталом – 27 %, а найменше – банки з приватним капіталом – 19 %.

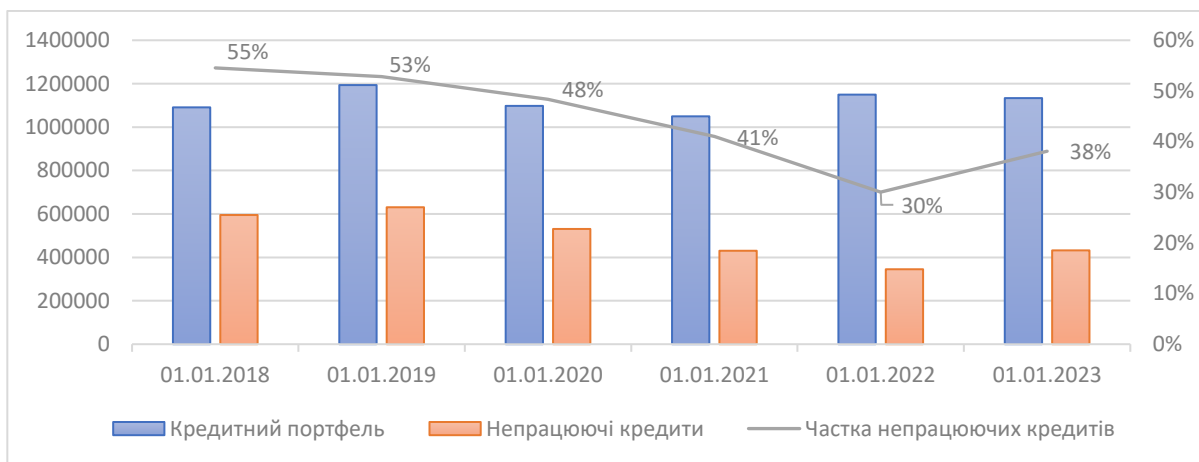

Рисунок 2 – Обсяг кредитного портфелю банків, млн грн

Джерело: складено автором на основі [2]

Оскільки кредитна діяльність є високоризиковою, банки створюють резерв під кредитні ризики, щоб зменшити фінансові збитки. На рис. 3 можна побачити, що частка резерву під кредитні ризики має тенденцію до зменшення щорічно за останні п’ять років, але станом на 01.01.2023 резерв збільшився на 14,4 %.

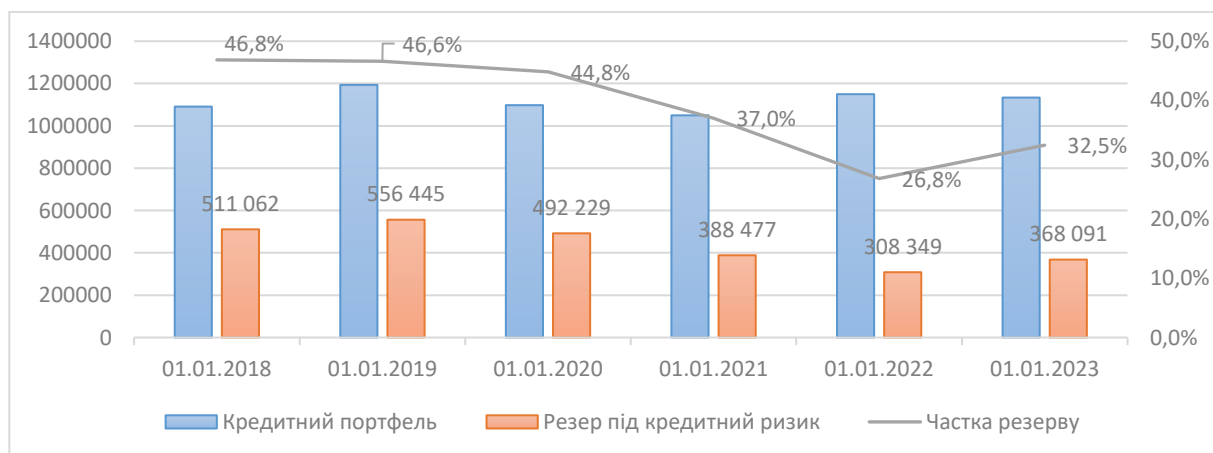

Рисунок 3 – Резервування кредитних ризиків, млн грн

Джерело: складено автором на основі [2]

У структурі кредитного портфелю вагоме місце займають кредити надані корпоративному сектору – приблизно 80 % (хоча мають нестабільну тенденцію); кредити надані фізичним особам займають у структурі приблизно 16 % і щорічно зростають, за винятком 2023 р., коли вони зменшилися на 12 %; міжбанківські кредити займають у кредитному портфелі 2 %, і їх обсяг збільшується; кредити, які надані органам державної влади займають у структурі невагому частку до 1 %, але мають позитивну динаміку до зростання (див. рис. 4).

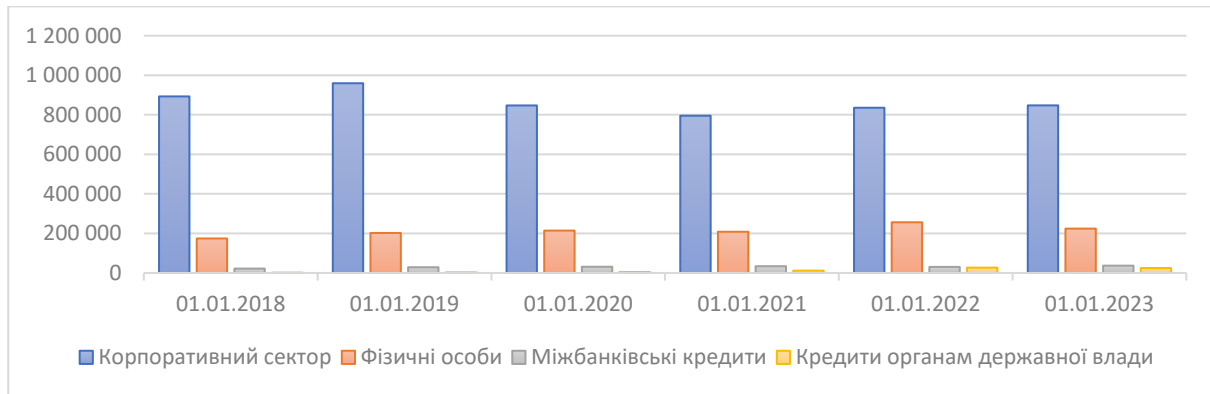

Рисунок 4 – Структура кредитного портфелю за суб’єктами господарювання, млн грн

Джерело: складено автором на основі [2]

Через зростання облікової ставки НБУ відбулося зростання відсоткових ставок за кредитами. Фіксуються найвищі процентні ставки для домашніх домогосподарств, а найнижчі для такого сектору економіки як загальне державне управління.

Вважаємо, що збільшення обсягів кредитування позитивно впливає на розвиток економіки України. Також це вказує на те, що частково кредитні вкладення забезпечують функціонування підприємницької діяльності.

Висновки. За результатом проведеного аналізу можна зробити висновок про те, що банківський ринок кредитування має стабільну динаміку до збільшення наданих кредитів, незважаючи на зменшення кількості суб’єктів ринку. Частка непрацюючих кредитів станом на 01.01.2023 – 38 %, але щорічно цей показник зменшувався, як і сформовані резерви під кредитні ризики. У складі валового внутрішнього продукту кредити займають невагому частку, що свідчить про низький рівень стимулювання населення в залученні кредитних коштів або недовіру з боку суб’єктів господарювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Петрушко Я. Р. Кредитна діяльність банку та основні етапи її організації. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. № 20. С. 166–170.
2. Національний банк України. Офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 10.04.2023).